

Jean-Jacques Rousseau, a kiváló francia forradalmár gondolkodó, 250 évvel ezelőtt született Genfben. Működése mind a politikai-társadalmi eszmék, mind az irodalom, a művészetek, mind pedig a pszichológia és a pedagógia történetében a szó igazi értelmében korszakos jelentőségű. 1762-ben jelent meg nagy nevelési mozgalmakat elindító, máig hatásos pedagógiai műve : az Emil vagy a nevelésről.

Rousseau számos forradalmi pedagógiai eszméje, pl. az emberek sokoldali neveléséről, sokoldali technikai képzéséről, a szellemi és testi nevelés egységéről, a fizikai munkának a nevelésben betöltött szerepéről szóló tanítása joggal tekinthető a marxista pedagógia előzményének. De Rousseau más vonatkozásokban is nagy hatást gyakorolt a pedagógiai gondolkodásra. Mélységes humanizmusa olyan szemléletet alakított ki benne a gyermekkorról, amelyet sokan kopernikuszi fordulatként jellemeznek a pedagógia történetében. Gondolkodónk, aki elszánt ellensége volt a társadalmi elnyomásnak, a társadalmi rabszolgaságnak, szenvedélyesen fordult szembe a gyermek elnyomásának, megfélemlítésének pedagógiájával. Az eredendő bűn tanára épített egyházi pedagógiával és a rendi társadalmat az örökölt tulajdonságok tanával is igazoló pedagógiával szemben azt vallotta, hogy a gyermekek valamennyien — társadalmi hovatartozásukra való tekintet nélkül — jóknak és egyenlő lehetőségekkel születnek arra, hogy „ember”-ré váljanak.

Rousseau a pedagógia történetében mindaddig ismeretlen gondolatokat fejtett ki a gyermeki aktivitásról, amely gondolatokban ma is sok gyakorlatilag felhasználható elemet találunk. Ő a megalapozója a gyermek fejlődési szakaszaira vonatkozó modern tudományos fejlődéslélektani szemléletnek.

A marxista pedagógiatörténet még nem sokat tett azért, hogy jelentőségéhez mértén feldolgozza a forradalmi rousseaui pedagógiai örökséget, és hogy feltárja viszonyát a szocialista pedagógiához. A rousseaui életmű pedig ma is élő, eleven hatóerő lehet, tanulmányozása, kritikai feldolgozása, megértése jelentősen gazdagíthatja szocialista nevelésünk elméletét és gyakorlatát. Nemcsak illő születésének 250. évfordulóján erre felhívni a figyelmet, hanem önmagunk gyarapodása, tudományunk fejlődése érdekében egyenesen kötelességünk is.

Ágoston György